

Verhoogd PSA (Prostaat Specifiek Antigeen)

U bent doorverwezen naar de uroloog om een risico inschatting te maken of er bij u sprake is van prostaatkanker. Uit bloedonderzoek is gebleken dat u een verhoogd PSA heeft. Dit kan komen door goedaardige vergroting van de prostaat, maar er kan ook kwaadaardig weefsel in de prostaat aanwezig zijn.

Wat is PSA?

De prostaat is een klier die normaal ongeveer de grootte heeft van een kastanje. Deze klier dient voor de productie van zaadvloeistof en bevindt zich aan de onderzijde van de blaas, daar waar de blaas overgaat in de plasbuis. PSA (Prostaat Specifiek Antigeen) is een eiwit dat elke prostaatcel maakt. Het eiwit is een onderdeel van het zaadvocht, het is normaal dat er altijd wat van dit eiwit in het bloed terecht komt.

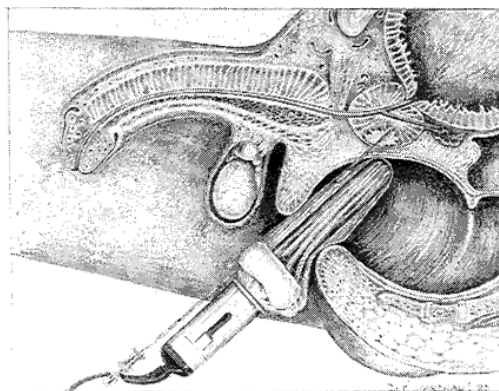
Als gevolg van bepaalde prostaataandoeningen kan er meer PSA in het bloed terecht komen. De PSA-waarde is dan verhoogd. Het kan gaan om aandoeningen als goedaardige vergroting van de prostaat, ontstekingsreactie (infectie), trauma (beschadiging van het weefsel) of prostaatkanker. Als de gemeten PSA-waarde hoger is dan de normale bovengrens kan besloten worden om onderzoek van de prostaat te doen. De uroloog zal voorafgaand aan het onderzoek een gesprek met u hebben om eventuele klachten te bespreken. Meestal vindt aansluitend aan het gesprek een rectaal toucher (voelen naar de prostaat) plaats en wordt ook direct echografisch onderzoek van de prostaat uitgevoerd. Met behulp van dit inwendig onderzoek (via de anus) kan de prostaat en de omgeving ervan worden afgebeeld. Dit vindt plaats met behulp van ultrageluidsgolven, waarvan de frequentie zo hoog is dat het geluid door de mens niet te horen is. Afhankelijk van de situatie wordt soms besloten om een MRI scan van de prostaat te laten maken en soms is verder onderzoek helemaal niet nodig.

Vorbereiding

Voor het echo onderzoek is geen speciale voorbereiding nodig.

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek vindt poliklinisch plaats en duurt ongeveer vijftien minuten. De verpleegkundige brengt u naar een kleedkamer waar u uw broek en onderbroek kunt uittrekken, de bovenkleding houdt u aan. Hierna neemt u plaats op de onderzoektafel. Eerst zal een rectaal toucher (voelen naar de prostaat) verricht worden. Daarna zal via de anus een echo-probe (kunststof buisje) worden ingebracht. Op de echo-probe wordt een ruime hoeveelheid glijmiddel aangebracht. Het is belangrijk de sluitspier goed te ontspannen, dan kan het onderzoek zelfs bij kloofjes of aambeien vrijwel pijnloos verlopen.

Via de echo-probe worden de prostaat en zaadblaasjes in beeld gebracht op een beeldscherm. Op deze manier is het mogelijk de prostaat te meten. Daarnaast kunnen eventuele afwijkingen binnen de prostaat zichtbaar gemaakt worden. Echografie wordt over het algemeen niet als pijnlijk ervaren. Wel kunt u op de dag na het onderzoek last hebben van een gevoelige anus.

Prostaatwijzer

De prostaatwijzer is ontwikkeld als hulpmiddel om een voorspelling te doen of er mogelijk een kans bestaat dat prostaatkanker aanwezig is en wat de kans is dat dit daadwerkelijk ook gevonden wordt. Uw arts vult deze wijzer voor u in naar aanleiding van de uitslag van de echografie. Hierin wordt het PSA, het rectaal toucher (voelen naar de prostaat), het volume van de prostaat en de uitslag van de echo meegenomen. Bestaat er een verhoogde kans op prostaatkanker dan zal in de meeste gevallen eerst een MRI van de prostaat voor u worden afgesproken en afhankelijk van de uitslag van de MRI prostaatbiopten worden afgenomen om het weefsel te onderzoeken. Hiervoor wordt dan een nieuwe afspraak gemaakt. Als de kans op prostaatkanker klein is, is verder onderzoek niet nodig. Dit wordt dan na het onderzoek direct met u besproken

Prostaatbiopten

Als met u afgesproken is dat er prostaatbiopten worden genomen dient u vaak vooraf te stoppen met bloed verdunnende middelen. U wordt geïnformeerd hoeveel dagen tevoren u de bloedverdunners moet staken. Als er prostaatbiopten worden afgenomen krijgt u ook een recept voor antibiotica mee om de kans op een infectie te verkleinen. Deze antibiotica dient u 2 uur vóór het onderzoek in te nemen.

Tijdens het onderzoek worden dan via de endeldarm stukjes weefsel (meestal 12) uit de prostaat weggenomen. Dit gebeurt via een naald die met behulp van de echo-probe naar de juiste plaats gestuurd kan worden. De prostaat wordt eerst lokaal verdoofd. Het onderzoek is niet geheel pijnloos maar wordt over het algemeen goed verdragen. Als u tijdens het onderzoek veel pijn ervaart kunt u dit aangeven.

Als de MRI afwijkingen laat zien kan hier gericht een biopt uitgenomen worden, de zogenaamde fusie biopten. De radioloog markeert deze afwijking op de MRI scan die vervolgens wordt opgeslagen in het echoapparaat. Zo kan tijdens het onderzoek op die specifieke plaats een extra biopt afgenomen worden. Het kan dus zijn dat er meer dan 12 biopten worden afgenomen.

Na het onderzoek

Na het onderzoek kunt u vrijwel direct naar huis. Het verdient de voorkeur om niet zelf de auto te besturen. Na elke ingreep kan een complicatie ontstaan maar doorgaans verloopt dit onderzoek en de periode daarna zonder problemen. Problemen die na dit onderzoek voor kunnen komen zijn:

Vaak (vaker dan 1 op de 10 patiënten, dus bij meer dan 10% van de patiënten)

- Bloed in de urine of bloedstolsels in de urine waardoor het plassen wordt bemoeilijkt
- Bloed in het sperma, dit kan 6-12 weken aanhouden en is geen risico voor uw partner
- Bloed in uw ontlasting
- Blaasontsteking
- Ongemakkelijk gevoel in de prostaat

Soms (tussen de 1 op de 10 en 1 op de 50 patiënten, dus bij 2 tot 10% van de patiënten)

- Ernstige infectie waarvoor opname en antibiotica in een infuus nodig is (sepsis)
- Ernstig bloedverlies waarvoor opname nodig is
- Het onderzoek moet in geval van een onduidelijke uitslag of verder stijgend PSA na verloop van tijd herhaald worden.

Zelden (minder dan 1 op de 50 patiënten, dus bij minder dan 2% van de patiënten)

- Het plassen lukt niet meer (urineretentie)

Neem bij koorts boven 38,5 °C contact met ons op. Tijdens kantoortijden kan dit met de polikliniek urologie, buiten kantoortijden met de spoedeisende hulp. Als u last krijgt van branderigheid bij het plassen of vaak kleine beetjes plassen (anders dan normaal) kunt u tijdens kantoortijden bellen met de polikliniek Urologie of met uw huisarts.

Uitslag

De uitslag van de echografie krijgt u meteen te horen. Als er prostaatbiopten zijn afgenomen wordt het verwijderde weefsel microscopisch onderzocht. Dit duurt in de regel 1 week. Er wordt een afspraak gemaakt voor u op de polikliniek om de uitslag van het weefselonderzoek te bespreken.

Wat te doen in geval van ziekte of verhindering?

Als u door ziekte of om andere redenen bent verhinderd uw afspraak na te komen, neem dan zo snel mogelijk contact op met de polikliniek urologie. In uw plaats kan dan een andere patiënt worden geholpen.

Vragen

Deze folder betreft een algemene voorlichting. Bijzondere omstandigheden kunnen aanleiding geven tot een ander beloop van het onderzoek. Dit zal altijd door uw uroloog aan u kenbaar worden gemaakt. Aan het begin van het onderzoek wordt nogmaals verteld wat er gaat gebeuren. Wanneer u nog vragen heeft, kunt u deze op dat moment ook nog stellen. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u op werkdagen contact opnemen met de polikliniek Urologie via telefoonnummer 0513 - 685 350 of stel uw vraag via Mijntjongerschans.

Grip op uw zorg via Mijntjongerschans

Mijntjongerschans.nl is het patiëntenportaal van ziekenhuis Tjongerschans. Dit portaal is bereikbaar voor alle patiënten die zijn ingeschreven bij Tjongerschans. Na het inloggen op www.mijntjongerschans.nl met DigiD met sms-verificatie of via de DigiD app heeft u toegang tot uw medische gegevens. U kunt hier ook afspraken maken, een vraag stellen, vragenlijsten invullen en uitslagen bekijken.

DISCLAIMER

Wij adviseren u bij uw bezoek aan de polikliniek en bij opname zo min mogelijk geld, sieraden, dure kleding en andere zaken van (emotionele) waarde mee te nemen naar het ziekenhuis. Het ziekenhuis aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade aan of verlies van dergelijke zaken.